

Радянський ШЕДАТОР

ОРГАН ПАРТКОМУ,
РЕКТОРАТУ,
ПРОФСПІЛКОВИХ КОМІТЕТІВ
ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОГО
ДЕРЖАВНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО ІНСТИТУТУ
ІМЕНІ В. СТЕФАНІКА

Газета заснована 30
вересня 1988 року.

23 СІЧНЯ 1990 р.

№ 3 (56)

**СЬОГОДНІ
В НОМЕРІ**

Готуємось до виборів:
знайомство з кандидатами
у народні депутати до обла-
сної та міської Рад (стор. 2).

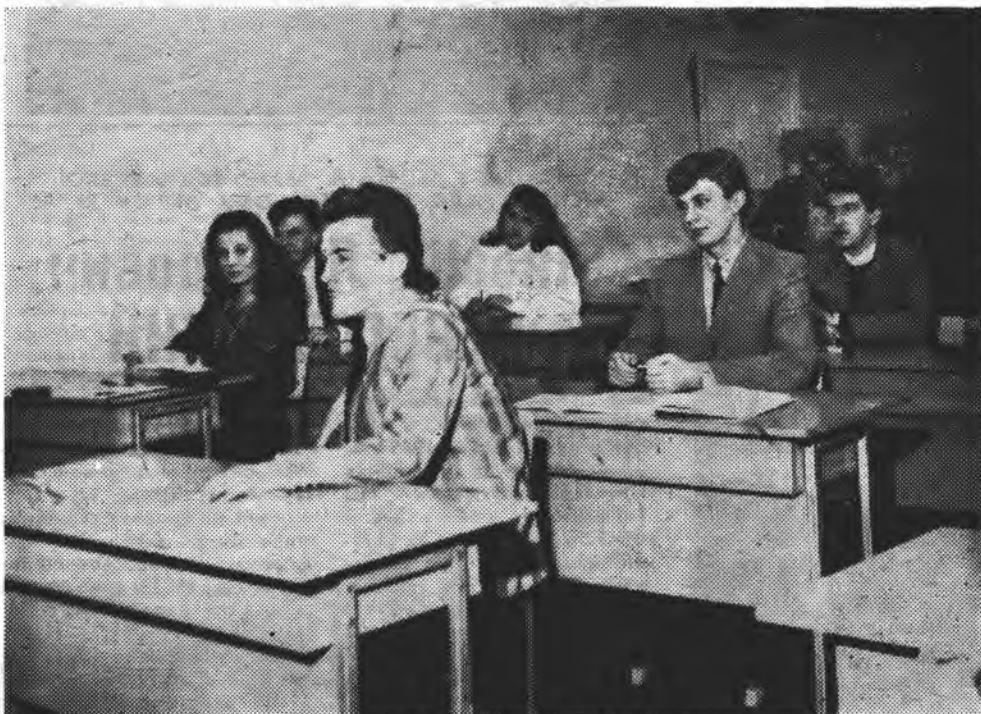
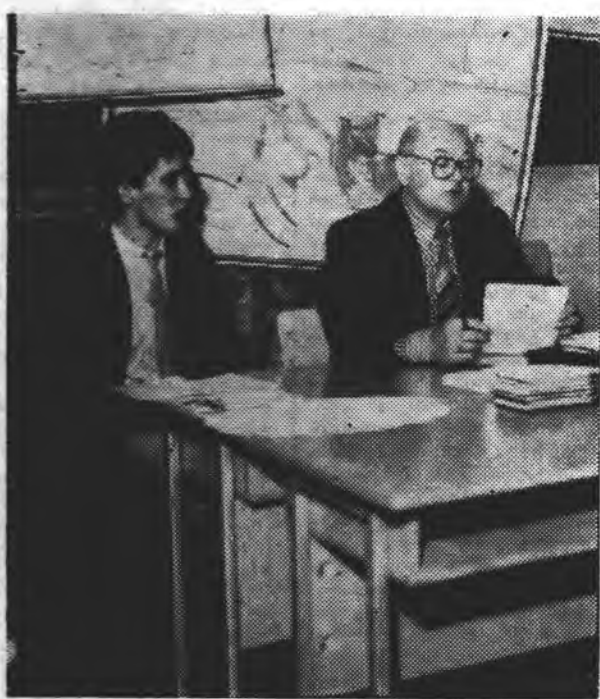
Життєві принципи канди-
дата у народні депутати
Української РСР і. А. Кли-
мишина: повна правда про
все і здоровий глузд. Нарис
про нього читайте на 3-й
стор.

До джерел народних. Но-
ву рубрику в газеті веде
професор кафедри україн-
ської літератури Л. М. Ки-
ліченко (стор. 4).

СЕСІЯ, СЕСІЯ...

ФОТОРЕПОРТАЖ

ВІДПОВІДЬ СЛУХАЄ ВСЯ ГРУПА

Екзамен — це, як прави-
ло, індивідуальна співбесіда
викладача і студента. До
такої форми звик кожен з
нас. А що скажете на те,
коли, приміром, свідком,
учасником опитування є
вся група? «Таку форму
іспитів я практикую вже
кілька років, — говорить
доцент кафедри загальної
історії Георгій Йосипович
Хенегар. — Вважаю, що це
зручно і потрібно, коли ко-
жен студент групи дає пи-
сьмову відповідь на білет,
а потім уголос для всіх
своїх колег і для виклада-
ча читає написане. Якщо
відповідь неповна, я задаю
додаткові запитання».

А як сприймають такий
екзамен студенти? «Позитив-
но, — відповідають пред-
ставники групи 1-23, які
складають у Г. Й. Хенегара
«Історію середніх віків». —
Така форма досить демо-
кратична, кожен студент
відповідає перед товариша-
ми, по суті сам може оці-
нити свого колегу, та й со-
ромно, якщо чогось не
знаєш...».

«Правда, тут є й один
недолік, — зауважує екза-
менатор. — Як бачите, за-
важають підказками, коли
задаю додаткові запитання».

Справді, аудиторія пово-
дила себе досить активно,
коли відповідав Володимир
Лапцун (дивись фото). А
може, подумалось, правиль-
ну підказку варто зрахо-
вувати в «актив» (з хоро-
шим наміром) тому, хто під-
казує, і пам'ятати про це,
коли черга відповідати на
білет дійде до нього?

Фоторепортаж В. БОБ'ЯКА
та Н. БОДНАРЧУК.

Новгородському держав-
ному педагогічному інсти-
туту виповнилося 70 років.
У торжествах, що відбули-
ся з цієї нагоди, взяла
участь і делегація з нашого
вузу. У її складі були за-
відуючий кафедрою науко-
вого атеїзму, етики і есте-
тики М. К. Фіглевський, сту-
денти Вадим Даниловський,
Олена Бякова та автор цих
рядків. Ювілярам вручено
пам'ятку адресу ректорату,
парткому та комітету ком-
сомолу і керамічну вазу,
виготовлену талановитими
гуцульськими майстрами.

Гостей з Івано-Франківсь-
ка прийняв ректор Ново-
городського педагогічного ін-
ституту М. П. Біндюков. Він
розповів, що нині у вузі
ведеться підготовка з де-
сяти спеціальностей, які ви-
кладають 7 докторів та 117
кандидатів наук.

Невпинно розвивається
навчально-матеріальна база
інституту. Так, лише за ос-
таннє десятиріччя побудо-
вані новий актовий зал,
спортзал, навчальний кор-
пус. Створено 12 кабінетів
шкільного і 22 вузівського
типу, фonoзал, 10 лінгафон-
них кабінетів, студію нав-
чального телебачення. Тіль-
ки торік придбано 30 ко-
льорових телевізорів, 7 ві-
деомагнітофонів, 4 кабінети
обладнано сучасною ім-
портною обчислювальною
технікою. Широко викорис-
товуються у навчальному
процесі дисплейні класи.

У Новгородському педа-
гогічному інституті велика
увага, як і в інших вузах,
приділяється сьогодні пере-
будові навчально-виховного
процесу. Творчо перероб-
лено навчальні плани. Прак-

тично це виявлялося у змен-
шенні кількості норматив-
них дисциплін, скороченні
числа обов'язкових аудиторних
занять до 28 годин
на тиждень, 40—50 відсот-
ків загального часу відве-
дено на індивідуальну і са-
мостійну роботу студентів.

Окремим студентам стар-
ших курсів встановлені ін-
дивідуальні плани підготов-
ки. Введено спеціальні кур-

◆ МЕРИДІАНИ ДРУЖБИ

Три дні у Новгороді

си з найбільш актуальних
проблем суспільного роз-
витку. Серйозні корективи
вносяться у викладання су-
спільних дисциплін.

Цікаво нам було дізна-
тися і про науково-дослід-
ну роботу в Новгородському
педінституті. Викладачі
ведуть тут дослідження з
27 актуальних наукових тем,
що фінансуються по держ-
бюджету і по госпдоггово-
рах. Головна з них — «Удо-
сконалення форм і методів
виховання і навчання». Над
цією темою працюють 29
вчителів і 32 викладачі.
Один з основних напрям-
ків експериментальної ро-
боти — дослідження нав-
чально-виховного процесу
у малокомплектних школах.
Відкрито психологічну лабо-
раторію по розробці мето-
дів роботи з обдаровани-
ми дітьми.

Крім традиційних форм
участі студентів у науково-
дослідній роботі (гуртки,

дослідницькі групи і т. п.),
появилися нові — студент-
ські науково-виробничі за-
гони, наукові клуби, науко-
вий центр по вивченню
узагальненню передового
педагогічного досвіду вчи-
телів області. Цілий ряд
студентських робіт, пред-
ставлених на конкурс до
70-річчя інституту, мають
практичну і теоретичну зна-
чимість.

Слідами наших виступів

У позаминулому номері
«РП» (9 січня 1990 р.) було
опубліковано матеріал «Ко-
го виховаємо!». У пост-
скрипті до нього поруши-
лись про нових порушників
правил внутрішнього
розпорядку (розпивали
спиртне) з підготовчого від-
ділення.

Як повідомив нас декан
підготовчого відділення
В. І. Павлюк, тут відбулися
комсомольські збори. Вони
розглянули цих порушників,
а саме студенток Л. Гри-
нюк, Л. Брецьку, Р. Сеньків
та О. Коцур. Збори засуди-
ли їх вчинок. Комсомолки
визнали свою провину. Рі-
шенням зборів усім чоти-
рьом було винесено суворі
догани.

А тепер, шановний чита-
чу, поміркуємо. Невдовзі
буде затверджено новий
Статут і Програму ВЛКСМ.
У ньому йтиме мова і про
вільний вихід із комсомо-
лу. Тобто стара система,
при якій, чого гріха таїти,
виключення з комсомолу
означало виключення з
інституту, цілковито кане
в Лету. Власне, нині таке
покарання видається чист-
о символічним. Так що на-
вряд чи можна назвати йо-
го в даній ситуації адекват-
ним скоєному. Вже не ка-
жучи про якийсь його ви-
ховний ефект.

Ми не вимагаємо, як мо-
виться, крові. Та невже роз-

□ ГОТУЄМОСЬ ДО ВИБОРІВ

Депутатами — найдостойніших

Передвиборна кампанія у
розпалі. Проходить реєс-
трація кандидатів у народні
депутати Української РСР
і депутати місцевих Рад.
Дедалі ширше розгортає-
ться агітація за кандидатів,
політична боротьба, невід-
дільна від демократії і гла-
сності. Це й зрозуміло: ви-
борці хочуть бачити в ор-
ганах державної влади най-
достойніших, тих, хто актив-
но здійснюватиме їх нака-
зи.

На другій сторінці сьо-
годнішнього номера газети
друкуємо фото, біографії і
передвиборні програми кан-
дидатів у депутати — ви-
кладачів, студентів, праців-
ників нашого інституту. Дру-
куємо, щоб з ними могли
ознайомитися і в колективі,
і на виборчих дільницях,
зіставити, порівняти поло-
ження цих програм, перш
ніж виборці зроблять свій
остаточний вибір.

КАНДИДАТ У ДЕПУТАТИ ОБЛАСНОЇ РАДИ
НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ ПО ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОМУ
ВИБОРЧОМУ ОКРУГУ № 12

Петро Дмитрович СУСАК

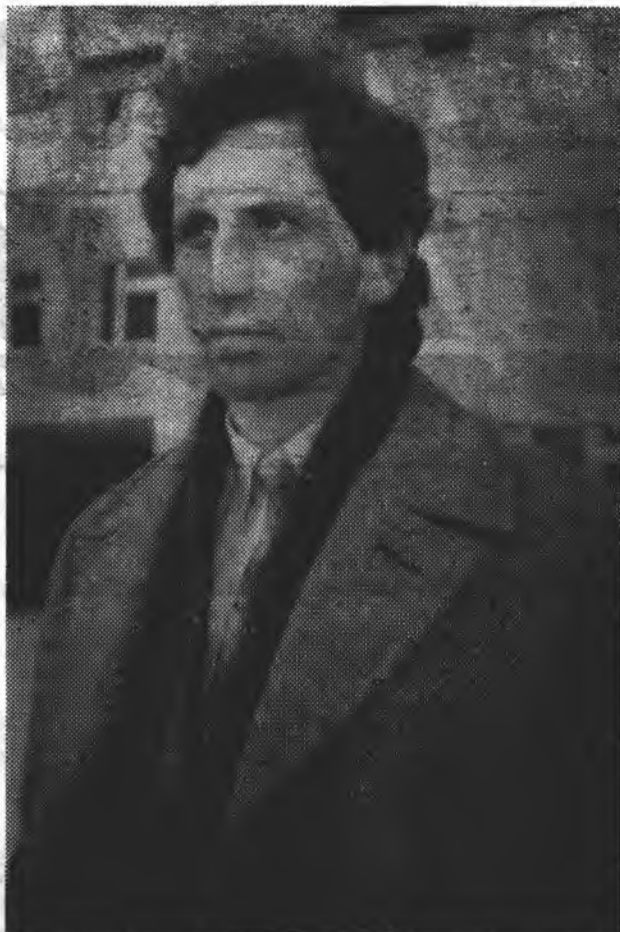
П. Д. Сусак, українець, член КПРС з 1973 року, народився 1946 року в с. Старий Косів Косівського району Івано-Франківської області в сім'ї селян. Після закінчення школи у 1963 році працював вчителем історії у восьмирічній школі с. Черемошна Верховинського району. З 1965 по 1968 рік служив у рядах Радянської Армії, після чого вступив на перший курс історичного факультету Івано-Франківського педагогічного інституту. З 1972 по 1976 рік працював за направленням у восьмирічній школі с. Глибока Богородчанського району на посаді директора, а з 1976 по 1980 рік — завідувачем навчальною частиною педінституту. У 1980-му вступив в аспірантуру на філософсь-

кий факультет Київського держуніверситету імені Т. Г. Шевченка. У 1984 році захистив дисертацію на вчений ступінь кандидата філософських наук.

З 1983 по 1989 рік П. Д. Сусак працював асистентом, старшим викладачем, доцентом кафедри філософії і наукового комунізму ІФДПІ. У серпні 1989 року вченою радою інституту обраний директором експериментальної школи-лабораторії № 23.

П. Д. Сусак — відмінник народної освіти. Одружений.

Як і кожен кандидат, що включився у передвиборну

боротьбу, я визначив для себе основні напрямки, головні ідеї моєї майбутньої роботи, які й проводитиму в життя, якщо стану депутатом.

Враховуючи те, що я представник освітньої ниви, то, безперечно, найбільш болючим для мене є питання виховання підрастаючого покоління, гострі проблеми загальноосвітньої школи. Більшість з них впираються у край незадовільне фінансування всіх навчальних закладів. Тож першочерговим своїм завданням бачу всебічне сприяння зміцненню економічної бази як нашої школи, так і всіх шкіл області, безпосередню агітацію за перерозподіл бюджету на користь освіти, і в першу чергу це стосується технічного оснащення шкіл відповідно до сучасних вимог.

Особливу увагу звертаю на розвиток у школі художнього, музичного і фізичного виховання з метою підвищення загальної культури дітей. У цьому напрямку працюватиму і як депутат.

На мою думку, тут мова повинна йти про перерозподіл навчальних годин у бік збільшення їх на вивчення нестандартних предметів, як-от музика, малювання тощо.

Моя мета — на ділі демократизувати і гуманізувати навчання наших дітей. Мабуть, кожен знає, з яким небажанням дитина йде в школу, де не почуває себе повноправною людиною. Вважаю, що стосунки у школі треба докорінно змінити і сміливо запроваджувати у практику методологію співробітництва вчителів і учнів.

Ще одна проблема, яка мене гостро хвилює і за розв'язання якої виступатиму, — виховання політичної культури як у дітей, так і в дорослих. Сподіваюся, що статус депутата дозволить зайнятися цією проблемою у ширшому масштабі. Втім, незалежно від того, оберуть мене депутатом чи ні, маю намір зайнятися вирішенням цього питання в нашій школі вже у наступному навчальному році.

КАНДИДАТ У ДЕПУТАТИ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ
МІСЬКОЇ РАДИ ПО ВИБОРЧОМУ ОКРУГУ № 90

Зіновій Леонідович БЕРЕГОВСЬКИЙ

З. Л. Береговський, українець, член КПРС з 1977 року, народився у 1945 році. У 1961 році закінчив Староскопівську СШ Галицького району нашої області, склав успішно вступні іспити і був зарахований студентом фізикоматематичного факультету Івано-Франківського педагогічного інституту. З 1964 по 1967 рік служив у рядах Радянської Армії. У 1968 з. закінчив інститут і був направлений у розпорядження Карагандинського обвону Казахської РСР.

Чотири роки працював заступником директора школи-інтернату, дев'ять років — директором двох середніх шкіл, три роки — завідувачем відділом пропаганди і агітації Молодіжного райкому Компартії Казахстану.

Переїхавши за сімейними обставинами в Івано-

Франківськ, працював директором Угорницької СШ, завідувачем відділом народної освіти міськвиконкому, вчителем СШ № 17.

Нині працює заступником директора середньої експериментальної школи-лабораторії № 23 Івано-Франківського педагогічного інституту.

Колектив учителів СШ № 23 одноголосно висунув З. Л. Береговського кандидатом у депутати Івано-Франківської міської Ради народних депутатів по виборчому округу № 90.

* * *

Себе відношу до людей здорового глузду. Гермінів таких, як «лівий», «правий», «консерватор», «радикал», — не сприймаю. Думаю, що нема людей, чий світогляд не мінявся б, не знаходився у розвитку. На даний момент вважаю проблемою номер один низький ін-

телектуальний рівень нашого суспільства, низький престиж інтелектуальної праці в системі економічних відносин.

До цього часу ми ще не усвідомили, що освіта повинна для долі країни і перестрою. Вважаю, що школа може вирішувати ряд важливих проблем, а найголовніше — це створювати атмосферу справедливості, чесності, принципності, милосердя. Школа повинна перебудуватися в своїх пріоритетах. Перевагу потрібно надати в першу чергу особистості, загальнолюдським цінностям, а набуття знань повинно стати вторинним.

У нашому місті за останні п'ять років зроблено дуже багато в плані поліпшення умов для роботи шкіл і дошкільних закладів. Але треба зробити ще більше: ліквідувати дозміне навчання, розширити можливості для занять за інтересами кожної дитини. Це основна проблема, яка пов'язана із станом економіки міста й області.

Якщо я стану депутатом міської Ради, то буду твердо і наполегливо відстоювати вирішення цих питань.

структивні і реальні положення передвиборних платформ обласної та міських партійних і громадських організацій, включаючи молодіжний та народний рух України за перебудову. Вважаю, що депутатський мандат і статус народного обранця мають служити перешкодою виконанню наказів виборців. Хотів би реалізувати також власні задуми в галузі освіти, культури, зокрема музейної справи, вивчення і пропаганди пам'яток історії та культури, об'єктивного висвітлення історії рідного краю.

Крім того, необхідно вирішувати запущені проблеми соціального розвитку мікрорайону Опришівці.

Я дав згоду балотуватися по 108 округу від виборців вулиць Січинського, Косіора і Ботанічної та інших, які знаходяться в центрі мікрорайону. Власне, по вулиці Косіора з ініціативи шкільної ради, яку я очолюю, та дирекції НСШ № 6 передбачається збудувати

в 1992 році нову середню школу на 900 місць. Зрозуміло, спорудження цього об'єкта є найголовнішим пунктом у моїй передвиборній програмі. На розі вулиць Дадугіна і Косіора з моєї ініціативи створюється історико-краєзнавчий заповідник сім'ї Майданських, що дасть змогу також зберегти для наступних поколінь як пам'ятки історії хат-читальню «Просвіти» і приміщення старої школи, де створено музей. На цій території, що входить у громадський центр мікрорайону, передбачено встановити пам'ятник 51 жителю Опришівців, які загинули в роки Великої Вітчизняної війни.

Реалізація всіх цих задумів, звичайно, вимагатиме підтримки міськвиконкомом, вуличними комітетами. Маю намір, якщо мене оберуть депутатом, організувати виборців на благоустрій та поліпшення санітарного стану вулиць мікрорайону.

Серед моїх планів — спільно з дільничним вуличним комітетом та церковною радою зайнятися впорядкуванням колишнього сільського кладовища в районі аеропорту, взяти участь у підготовці й проведенні цього року святкування 150-річчя єдиної в мікрорайоні НСШ № 6.

КАНДИДАТ У ДЕПУТАТИ МІСЬКОЇ РАДИ ПО
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОМУ ВИБОРЧОМУ ОКРУГУ № 108

Богдан Михайлович ГАВРИЛІВ

Б. М. Гаврилів, українець, безпартійний, народився 1 грудня 1943 року в с. Опришівці (нині входить у м. Івано-Франківськ) в багатодітній селянській сім'ї. Освіту здобував в Опришівській семирічній та Чернівецькій середній школі. Потім навчався у Львівській республіканській школі кіномеханіків, в Івано-Франківському технічному училищі № 1, де здобув ще одну спеціальність — токаря-універсала. Працював робітником котельно-зварювального заводу, а восени 1962 року був призваний на службу у Військово-Морський флот.

З 1965 року навчався на історичному факультеті Івано-Франківського педагогічного інституту, який закінчив у 1969 році. Спочатку працював в обласній організації Товариства охорони пам'яток історії та

культури, а з жовтня 1970 року перейшов на педагогічну роботу в Горохоловську СШ Богородчанського району. Потім завідував відділом дитячих турбаз обласної дитячої туристичної станції. Був обраний членом обкому галузевої профспілки. У 1975—1977 роках — знову на педагогічній роботі в Івано-Франківському технічному училищі № 2.

Уже тринадцять років Б. М. Гаврилів працює в Івано-Франківському педінституті імені В. Стефаніка завідувачем народним музеєм освіти Прикарпаття і викладачем однієї з кафедр.

Із студентських років бере активну участь в громадському житті, постійно займається науковими дослідженнями краю. Як історико-краєзнавець він був ініціатором та учасником створення кількох громадських

музеїв і відкриття пам'яток, зокрема в мікрорайоні Опришівці. Вже двадцять років є активістом Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, обраний членом президії його обласної організації, а в 1986 році був делегатом V з'їзду цього товариства в м. Києві. Є членом обласної комісії по розслідуванню сталінських репресій та міської комісії по перейменуванню вулиць.

Б. М. Гаврилів часто виступає в обласній пресі з проблем соціально-економічного розвитку міста і свого мікрорайону. У всеукраїнській, республіканській пресі не раз друкувалися його статті на історико-краєзнавчі теми. Він автор кількох брошур, співавтор книжки про пам'ятники та музеї Прикарпаття. Тепер Б. М. Гаврилів є дисертантом інституту історії Академії наук УРСР.

Про його громадську діяльність в мікрорайоні Опришівці свідчить те, що він обраний головою ради НСШ № 6.

* * *

За основу своєї депутатської діяльності в разі успіху на виборах беру кон-

В одній із книг відомого далеко за межами Прикарпаття астрофізика, професора Івано-Франківського педагогічного інституту імені В. Стефаніка Івана Антоновича Климишина я натрапив на слова, які могли б стати епіграфом до цього матеріалу:

«Астрономія... Скільки хвилюючих почуттів, скільки асоціацій викликають сьогодні ці слова. Астрономія розкрила перед людством двері у величний, дивовижний і прекрасний світ — світ зірок і туманностей, галактик і квазарів...»

...Вона малює перед нами захоплюючу картину розвитку Всесвіту в його далекому минулому і не менш віддаленому майбутньому.

...Ми йшли з Іваном Антоновичем по затішній вулиці Шевченка. Того найпершого разу, коли у мене виникла ідея написати нарис про українського звіздара, він зумів так окрилити мою уяву, що забулись усі буденні клопоти і відчутний став подих Всесвіту, і час пролітав не роками, не століттями, а завихрювався четвертим виміром десь в пульсарах, «чорних дірах» чи квазарах, і здавалося, що тисячоліття «сиплються» кризь пальці, немов пісок...»

Якщо ж при цьому задати крилату фразу, висловлену, по-моєму, ще древнім філософом Сенекою, «через терни — до зірок», то вона у житті професора Климишина має цілком реальний зміст. Бо тернів тих на життєвій дорозі стачило б на декілька доль. І насамперед вони пов'язані з фізичною недугою. Ця боротьба тривала добрий десяток років, і, відсвяткувавши нещодавно

своє 57-річчя, Іван Антонович згадує, як він вийшов переможцем з цього поєдинку. Завдячує з цього приводу лікарям, своїй дружині, та менше всього розповідає про себе. Бо здається йому, що й не варто говорити про те, що кандидатську дисертацію написав у Тернопільському обласному туберкульозному диспансері, а текст докторської — в туберкульозному санаторії «Гірське повітря» у Ворохті (тут професор зауважує для тих юнаків і дівчат, які потрапили

гонорар за це видання автор передає у дитячий фонд Грузії. До речі, авторський гонорар за російськомовне видання цієї ж книги перераховано у фонд Чорнобиля.

Недавно колектив інституту облетіла звістка, що Іван Антонович висунутий і дав згоду балотуватись у народні депутати України. Він зареєстрований по Центральному виборчому округу № 197 міста Івано-Франківська.

— Мандат народного депутата України. — мовить

мо робити. З усіх варіантів вирішення суспільних проблем дуже часто вибирають чи не найгірші.

— Люди, — міркує вголос Іван Антонович, — мають бути господарями на землі. Треба рішуче повернутися до лозунгів 1917-го року: «Земля — селянам!», «Фабрики і заводи — робітникам!». І ту ж землю — не в оренду, а в справжню власність селянина з правом успадкування.

Одним з основних принципів своєї передавоборної

НАРИС

Український звіздар

ли в таку ситуацію, що ця хвороба виловлена і час перебування у лікарні варто використовувати хоча б на те, щоб вчити іноземну мову (у цьому він сам — «хороший приклад!»); що, будучи молодим спеціалістом, сім років тинявся з сім'єю у Львові без квартири. Але ж окрім дисертацій, окрім читання лекцій у педагогічному вузі, де вимоги до всіх аспектів лекції, особливо ж до методичних, дуже високі, у творчому доробку тридцяти надрукованих книг. Слово «близько» вжито з тієї причини, що переклад його книги «Перлини зоряного неба» грузинською мовою ось-ось має з'явитись у Тбілісі, а

І. А. Климишин, — за який я борюся, — це немовби той важкий хрест, котрий треба гідно нести на свою Голгофу.

Головні гасла передвоборної платформи І. А. Климишина можна було б висловити лаконічно: поперше, повна поінформованість, повна правда про все (звісно, окрім секретів державної ваги), включивши в цю правду Чорнобиль і його наслідки, екологічну ситуацію в кожному районі, в кожному місті і селі. Ми повинні знати, що Імо, чим дихаємо. І при цьому враховувати і не повторювати помилок минулого, мати чіткий прогноз на майбутнє. По-друге, здоровий глузд у тому, що робимо і що буде-

програми професор Климишин вважає необхідною пильно вдвоятися в день завтрашній.

«Сьогодні поговоримо про те, наскільки ми змогли отруїти навколишнє середовище», — запропонував під час чергової нашої розмови професор. Але ж Іван Антонович — астроном і, як уже мовилося, час для нього — не просто роки, а навіть мільйони літ. Тому багато наших земних проблем професор пов'язує в першу чергу з активністю Сонця. У публікаціях та виступах він не перестає стверджувати, що екологічна криза буде посилена особливостями поведінки Сонця в найближчі сто років. А значить, посиленням парникового ефекту в земній атмосфері. Про це вчені-астрономи світового рівня говорять з тривогою. Зокрема, у публікації американського спеціаліста Карла Сагана («Огонек», № 11, 1988 р.) сказано, що прогряглом наступного століття територія України внаслідок парникового ефекту перетвориться в пустелю, де ростимуть поодинокі биліни. Про можливість такої катастрофи астрономічними спостереженнями Львівського університету, де тривалий час працював І. А. Климишин, ведуть мову вже з середини 50-х років. Цей процес відбувається безперервно, до того ж по наростаючій. За доказами далеко йти не треба. Досить глянути у вікно і зорієнтуватися, в якому місяці ми живемо. Середина зими, а снігу нема. Тобто, не буде і запасу вологи, а це, в свою чергу, означає, що наші прикарпатські ріки зовсім зміліють, запас води по всій Україні істотно зменшиться. Який же висновок? Простий і переконливий: будувати в республіці нові АЕС, нові великі заводи — просто злочинно, бо це означає займатися марнотратством, викидати мільярди карбованців у сухий пісок.

— Уся трагедія в тому, — роздумує І. А. Климишин, — що більшість звичайних людей мислять не далі завтрашнього дня, ще хіба планують свою відпустку через тижорок. І для них якийсь там 2020 рік — щось далеке. Для мене ж це наступна мить нашого життя. Усвідомлюючи важливість цього, я як вчений і громадянин вирішив взяти участь у передавоборній кампанії.

Для Івана Антоновича депутатський мандат потрібен не задля влади, бо, як висловився він сам, не хоче мати влади навіть над власною дружиною. Важливо інше — довести до

свідомості відповідальних урядових осіб необхідність діяти з урахуванням застережень і прогнозів науки, діяти в ім'я людини і для людини.

Однією з проблем, найбільшочужих у людських стосунках, Іван Антонович вважає проблему церкви. До того ж не вирішується вона на Україні, зокрема в її західному регіоні, впродовж кількох століть. Щоб не поринати в глибоку історію, Іван Антонович нагадає, що у 20-х роках на Придніпровській Україні існувало паралельно чотири церкви: Руська православна церква (РПЦ), Українська автокефальна православна церква (УАПЦ), Українська православна автокефальна церква (УПАЦ) та Українська православна церква (УПЦ). Можна уявити собі, скільки тоді виникло трагедій при вирішенні питання, кому ж належатиме той чи інший храм. (Сам Іван Антонович — уродженець Волині, хрещений в Українській автокефальній православній церкві). Щось подібне нині твориться на Прикарпатті.

Тому професор Климишин вважає: для нормалізації релігійної обстановки в регіоні необхідно визнати офіційно, що Собор 1946 року у Львові, де фактично було заборонено греко-католицьку віру, не є законним. По-друге, кафедральні собори у Львові й Івано-Франківську необхідно повернути греко-католикам, предки яких збудували ці храми. Це ж стосується і більшої частини храмів у селах і містечках, якщо цього побажають люди. До мирного шляху вирішення гострих питань закликає Євангеліє, яке для всіх — одне. І в ньому чітко написано: «Любіть один одного, любіть ворогів ваших, благословляйте тих, хто вас ненавидить, благословляйте, а не проклинайте». Отже, істинні віруючі повинні вирішувати всі спірні питання стримано, з почуттям любові до ближнього, з почуттям власної і з повагою до чужої гідності. Іван Антонович переконаний, що в Галичині будуть острівці православ'я, буде православними єпископ і що між ними і греко-католицькою конфесією будуть мирні, доброзичливі стосунки.

— Я особисто, — розповідає професор, — був у вірменському храмі, в грузинському, в синагозі, в мечеті, храмі вогнепоклонників, і скрізь однаковою мірою відчував: тут присутній Бог, Творець і Вседержитель світу... І тому переконаний, що дуже часто міжрелігійна ворожнеча обумовлена лише нашою людською гріховністю, нашими слабостями.

А як же пов'язується комплекс цих найрізноманітніших питань з проблематикою наукових праць доктора фізико-математичних наук І. А. Климишина та з педагогічною діяльністю професора І. А. Климишина? Виявляється, зв'язки є, навіть дуже тісні.

Зокрема, на основі скрупульозного наукового аналізу професор робить висновок про те, що поведінка людей, навіть окремі повороти історії дуже залежать від активності Сонця. Він прогнозує, що в цьому і наступному роках на Сонці буде багато плям, поблизу яких відбуватимуться велетенські вибухи. Один такий вибух відповідає вибухові кількох мільйонів водневих бомб. А ча Сонці їх може траплятися близько десяти за добу. При цьому в сотні разів зростає інтенсивність рентгенівського випромінювання Сонця, відбувається до-

даткова іонізація атмосфери Землі, яка передається і на людські організми. В людей наступають спазми кровоносних судин, підвищується кров'яний тиск, а тому різко зростає кількість інфарктів та інсультів, число аварій на дорогах. Люди стають роздратованими, агресивними. Великі революції на нашій планеті відбувалися саме в роки максимальної сонячної активності: 1789, 1830, 1848, 1872, 1917... Тож логічно впливає, що в такі періоди треба проявляти максимум сили волі, не піддаватися емоціям.

А за енергетичну спроможність Сонця переживати нічого. Теоретичні розрахунки вітчизняних, та й зарубіжних, спеціалістів з фізики Сонця, зокрема з фізики процесів, що відбуваються в надрах зорі і закінчуються спалахами (до речі, Іван Антонович працює над цією проблемою близько тридцяти років), дають підстави стверджувати, що наше Сонце «завершить своє життя спокійно, без спалаху приблизно через п'ять мільярдів років».

...Доля не раз відкривала для професора Климишина широкі перспективи. Як запевняло його керівництво Західного наукового центру АН УРСР, він давно вже міг стати членом-кореспондентом АН УРСР. Натомість йому доводиться «воювати» за те, щоб майбутні учителі фізики не перетворили у фізна-що, лиш не в спеціалістів своєї справи, адже під фанфарні перебудови й демократизації у педінституті програму з фізики і математики різко скорочено. Замість законів фізики і математики майбутнім учителям цих дисциплін доводиться вчити рідну українську мову, яку вони й без цього повинні знати добре ще з коліски, принаймні, вивчити її у школі, а також російську мову, історію світової культури тощо. Тим самим, вважає професор, міністерство освіти УРСР розписується в неспроможності сучасної середньої школи. Чому б не організувати факультети, а обов'язково «прищеплювати любов» до рідної мови та світової культури за рахунок профільюючих дисциплін, та ще й шляхом наказів? Скажімо, за новими навчальними планами число аудиторних годин на всю теоретичну фізику зменшено з 618 до 240.

Терпляче й послідовно доводить Іван Антонович на всіх рівнях, що подолати господарську, екологічну і врешті-решт, моральну кризу можна лише і під силу справжнім майстрам своєї справи. Він таким майстром є. Нині в Києві готується до видання тритомник «Очерков истории отечественной астрономии», де головним редактором академік В. А. Амбарцумян, а заступником головного редактора — І. А. Климишин. У Москві готується двотомник «История астрономии СРСР» (головний редактор — В. А. Амбарцумян, а І. А. Климишин — член редколегії). І третє видання відомої вже монографії Івана Антоновича «Календар і хронологія» буде важливим внеском у вітчизняну науку і культуру.

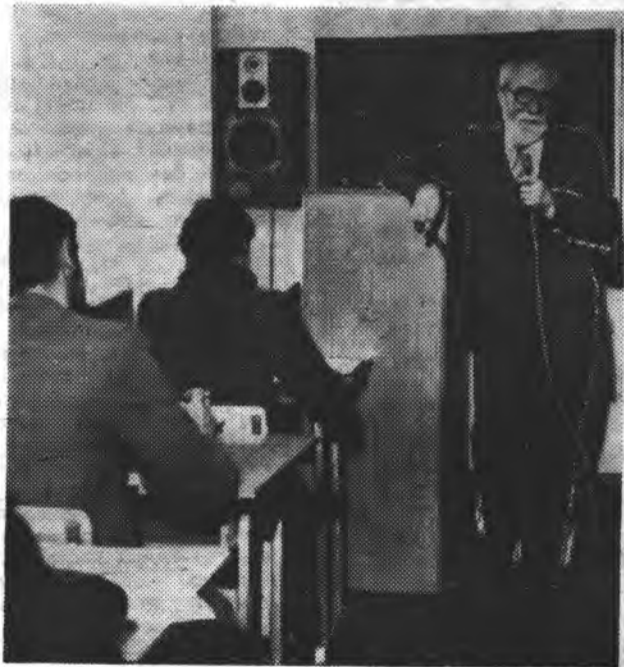
...Поспішає до своїх студентів професор — з добрими, проникливими очима, із щирим серцем. Поспішає до людей, щоб передати їм дух справедливості, інтелігентності, зоряну таїну Всесвіту, силу знань.

Микола СИМЧИЧ.
Кандидат фізико-математичних наук, член Спільки журналістів СРСР.

Дуже полегшують роботу викладачам технічні засоби навчання. Вони ж сприяють кращому засвоєнню студентами програмного матеріалу.

Ось, приміром, професору Я. Ю. Заборовському в аудиторії 507, обладнаній працівниками відділу технічних засобів навчання, працюється значно приємніше, ніж раніше. Адже тепер не потрібно надиривати голос, щоб почути в задніх рядах. І професору В. В. Твардовському, аби показати студентам унаочнення, не треба вже возитися з плакатами. На допомогу лектору прийшло телебачення.

Фото В. БОБ'ЯКА.

ДО Джерел Народних

СВІТ КОЛИСКОВОЇ ПІСНІ

Молоді мами сьогодні не співають колискових пісень не лише за браком часу. Вони їх просто не знають. Ще зовсім недавно педіатри «рекомендували» не колісати дітей, бо це начебто шкідливо. Так відпала потреба в колисковій пісні. А між тим наукою доведено, що маля прагне і до такого спілкування з матір'ю, яке заспокоювало б «сенсорний голод». Тут велика роль колісанки, головне завдання якої приспати маля, бо для хоро-

шого його розвитку багато важить здоровий, спокійний сон. Звідси і образи котика-воркотика, який своїм муркотінням присипляє, персоналізовані Сон і Дрімота.

Ніжна пісня заколисує, заспокоює. Але не тільки: в ній висловлюються думки і почуття матері, звернені до дитини, загадування про її майбутнє, роздуми про власну долю. Не втрачаючи рис родинної інтимності, колискова набуває деколи соціального звучання. У фі-

налі новели В. Стефаніка «Кленові листки» звучить мотив колискової пісні, яку мати співає перед смертю: «У слабім, уриванім голосі, вилівався її душа і потихоньки спала на її діти і цілувала їх по головах. Слова тихі, невразні говорили, що кленові листочки розвіялися по пустім полі, і ніхто їх позбирати не годен, і ніколи вони не зазеленіють».

Коліскова пісня має вплив на розвиток музичних і поетичних здібностей

дітей. Маленькі вуха вбирають гармонійне поєднання звуків, голос матері, що передає її душевний стан. І, може, таким чином пробуджується у малюти дорогоцінне уміння спіперживати, співчувати іншим, без чого людина не людина.

Подаємо тексти колискових пісень у записах студентів і курсу заочного відділу.

Л. КІЛЧЕНКО.
Професор кафедри української літератури.

Ой повішу колисочку на дуба, на дуба,
Буде котик колісати дитинишку лобу.
Колісочку мальована, колишисі сама,
Колишисі до полудня, поки прийде мама.

Колісочка з яворочка, Зеленого дуба,
Але в ній ся виколіше дитинишка любя.

[Записала Суслик М. П. в с. Кричка Богородчанського р-ну від Струк Параски Юрївни, 1918 р. н.]

Ой я тебе, дитинишко, колишу, колишу,
А я тебе, дитинишко, на котика лшшу.
Повішу я колісоньку на вербу, на вербу,
Буде котик колісати поки я сі верну.
Будуть пташки прилітати, дитині співати.
Ой повішу колісочку та й на берізоньку,
Буде котик колісати мою дитинишку.
Ой повішу колісочку на грушу, на грушу,
А я тебе, дитинишко, колісати мушу.

Спи, мій маленький, цить, Зайчик сіренький спить,
Сплять при дорозі воли, Сплять на відрозі орли.

Тільки не спить пастушок, Свиснув, летить посолошок,
Вовк завернув та й утік, В поле стрибнув через тік.

Спи, мій маленький, цить, Зайчик сіренький спить,
Сплять наші краї, Ниви дорідні, гаї,
Спи, мій маленький, цить,

Сад молоденький шумить, Спи, мій маленький, цить,
Зайчик сіренький спить.

[Записала Непорадна Г. М. в с. Підшумлянці Галицького р-ну від Грушевської Катерини Михайлівни, 1924 р. н.]

Гойда, гойда, гойда Дитину малю,
Та я буду колісати Та й на величенку.

Як би ти, дитинишко, Здоровенька спала,
Я би тебе, дитинишко, Файно вколісала.

А я тебе, дитинишко, Колишу, колишу,
Та як уснеш, дитинишко, На Бога ті лишу.

А я тебе, дитинишко, Колишу, гойдаю,

Я сі тобов дитинишко, Служити гадаю.

[Записала Гложок Л. І. в с. Пороги Богородчанського р-ну від Квич Палагні Дмитрівни, 1910 р. н.]

Лю-лю, лю-лю Дитину малю...
Лю-лю, лю-лю Під зелену дулю,
Та я буду колісати Дитину малю...]

Колісати — буде спати Дитина маленька,
Буде спати, виростати Та й біди не знати.

Буде спати, виростати Та й біди не знати.
А на старі літа буде Батьків доглядати.

[Записала Гложок Л. І. в м. Ізано-Франківську від Гложок Оксани Дмитрівни, 1947 р. н.]

ОБРАЗОК

ЗИМА

Ранній ранок. Я вже не сплю, але й ще не розплющую очей. Інтуїтивно відчуваю, що зараз прийде бабця і розбудить.

Так і є. Відчиняються двері, лунають ті ж знайомі слова: «Вставай, уже пора!». Відповідаю, як завжди: «Уже встаю!».

Ой, як не хочеться! Так би понижилася в ліжку. Але ще запізнюся до школи. Через силу протираю очі, та так і завмираю: прорізаючи морок зимового ранку, крізь темну шибку зазирає диво...

Поханцем одягаюся, вибігаю надвір з портфелем у руці. Ще маю час до уроків помилуватися красою. Таких днів за всю зиму буває декілька. А на вулиці мороз, аж потріскує. Сніг такий білий, що довікола посвітліло. Деревя, куші — все-все, навіть паркани, вкрито довгим, пухнастим інеем. Мою маленьку затісну вулицю не впізнати. Спокійно можна повірити, що перебуваєш у палаці Зимової королеви. Таке ди-

во могла створити лише Природа...

Десь попереду одинокий ліхтарик вихоплює з темряви дерево, лавочку і шматочок паркану. А довікола вкрита снігом земля дещо зблискує під цим слабким світлом. Вдень, при сонці, ніщо вже не буде таким. Зникнуть тасмнича тиша й магічна напівтемрява, усе втрапить свою дивну, неземну привабливість...

Це неможливо описати. Це треба бачити. Щодня треба з надією виглядати у вікно: може, до нас знову завітає казка? Чекання це таке приємне, солодке. А влітку відстанеш із шафи улюблені рукавички — глибоко вдихнеш їх запах і... згадаєш зимову казку.

А ви ніколи не помічали, що рукавички навіть влітку пахнуть снігом? Пахнуть зимою...

Леся ОСТАПОВА.
Учениця II класу, слухач факультету майбутнього педагога.

ФІЗКУЛЬТУРА І МИ

Тільки за минулий рік за бюлетенями тимчасової неприцездатності було виплачено майже 28 тисяч карбованців. Це свідчить про необхідність зміцнення здоров'я працівників нашого вузу, як, звісно, і студентів. Тож близько двадцяти тисяч карбованців витратили на придбання обладнання для залу тренажерів.

І ось уже кілька тижнів висить оголошення про прийом до секції атлетичної гімнастики. Але марні намагання спортивного клубу та кафедри фізвиховання знайти бажаних. На секцію ходять лише одиниці. А даремно. Гляньте, приміром, на мускулатуру Юрія Триндюка, студента істфаку. Думається, кожен чоловік, який поважає себе, має пам'ятати давню істину: у здоровому тілі — здоровий дух.

Фото В. БОБ'ЯКА.

ПОЕТИЧНИМ РЯДКОМ

* * *
А кров на духмяних пелюстках троянд з руки, що на вікна квітки ті складала...
У чорнім із поглядом чорним Воланд (а може то ти був) блукав, і не в'яли,

так довго не в'яли троянди сумні й зовсім не тебе виглядали в вікні зболілі, як ночі, зиніці в журбі...
..В такій недосяжній уже давнині...

Галина ПОДВІЙНА.

Квітневі вітри відродження досягли нашого краю, одного з найдавніших осередків української цивілізації. На землі нашій, що розташована в центрі Європи, на могутньому фундаменті живих і вмерлих культур трьох тисячоліть, зустрілися і застигли у неперторній єдності духовні хвилі європейського Заходу і великого Сходу.

І в цьому є глибинний, долекауючий сенс, бо досвід розвитку людства чаводить на думку, що цивілізації, замкнені в собі, відчужені від сусідів географічними, релігійними або духовними перешкодами,

карпатті, і в першу чергу російська література, стають в умовах відродження домінуючої культури ареалом нового духовного синтезу.

Синтез цей буде, гадаю, будуватися на трьох традиціях — місцевої мистецької свідомості, європейського цивілізаторського духу і великої російської мови. Він уже відбувається на більш віддалених від Росії острівцях російської культурної діаспори. Найскравіші його приклади — В. Набоков, Й. Бродський, Л. Лосев, що органічно поєднали неповторність російського Слова і надбання англомовних ку-

ТОЧКА ЗОРУ

ВЗАЄМОДІЯ ДУХУ

РОЗДУМИ МОЛОДОГО РОСІЙСЬКОГО ПОЕТА, ЩО НАРОДИВСЯ НА ПРИКАРПАТТІ

приречені на застій та деградацію. Культурні прориви в будучину відбувалися і відбуваються там, де різні культури (і типи мислення, на яких вони базуються) входять у безпосередній синтез, створюють сплав нової цивілізації. Як приклад можна навести історичний шлях арабо-кастильської Іспанії, середньовічної України, або новітньої європеїзованої Японії.

Процеси ці стихійні і некерівані; органічна пластичка духовної взаємодії непомітна для сучасника-спостерігача, а наслідки, — хоча не завжди передбачені, — все одно спрямовані на добро і прогрес мудрим плином історії. Історія, яка знає й приклади волонтаристського впливу на розвиток подій. Коли соціальні експериментатори спробували створити небачену псевдоінтернаціональну культуру, вивести її планово, як виводять нову породу свиней, у ретортах цього експерименту з'явилися цілі покоління люмпенів-маргіналів, без роду, без нації, споживачів поп-культури, дешевого кічу.

І тоді, коли здавалося вже, що мутаціям бездуховності нема альтернативи, політичний поштовх перебудови поклав початок зворотному процесові. Базуючись на вищих цінностях людини, цей процес духовного відродження народів СРСР, зупинив деградацію. Тільки тепер, в дні нашого ренесансу, відходять у минуле регламентовані взаємини національних культур. Знову на перехрестях їх духовних впливів розпочинається робота — непомітна й повільна, але внаслідок її виникає плідний шар справжнього духовного синтезу.

Перші паростки на цьому ґрунті, на мою думку, зійдуть у сфері мистецтва. Саме воно має найбільшу здатність для віддзеркалення духовних зародків майбутнього. Тим більше, що світове мистецтво ХХ століття розробило не тільки універсальний культурний код, а також і універсальну естетику взаєморозуміння. В цій естетичній елементи національної культури виступають, як несуча конструкція загальнолюдських символів та цінностей.

З цієї точки зору іншомовні літератури на При-

карпатті, і в першу чергу російська література, стають в умовах відродження домінуючої культури ареалом нового духовного синтезу.

Такому синтезу в минулі десятиліття заважало дво-значне становище російської мови на українському культурному континенті. Офіційність вживання і наступ масової культури перетворили російське слово на Україні в спотворений газетний суржик — своєрідний «бейсік рашн» для тубільців.

Повернення російської мови в органічні для неї рамки — перетворення її в мову національної самосвідомості росіян, що живуть на Україні, — це перший крок становлення острівця російської культури, «ближньої» російськомовної діаспори. Можливо, на таких острівцях, відділених географічно, але не духовно від «континенту» Росії, зароджуються у сьогоденні елементи цілого, яке колись назвуть світовою культурою ХХІ століття.

Кожна сучасна література поєднує в собі дві течії — формально національну і формально космополітичну. Але сутність національної літератури залишається єдиною. Бо єдиним є тип мислення, століттями і на століття фіксований, стверджений у мові. Так і російська література — як «континентальна», так і «острівна» — є за своєю внутрішньою сутністю літературою російською.

Разом з тим (і тут вступає в дію зв'язок іншого (роду) «острівна» література тяжіє до духовного життя того народу, в середовищі якого вона інтегрована. Вона вбирає в себе, виводячи на висоти Слова, культурну атмосферу оточуючої цивілізації. І в новому Слові народжуються від стародавнього джерела таємничі іпостасі духу.

Таким чином цей острівець стане місцем духовного прориву і взаємозбагачення двох культур, доповнить багатонаціональну культуру України своєрідністю нової традиції, стане одним із «золотих мостів», які ХХ століття перекинуло між народами світу для того, щоб нашіми народами в єдності і неповторній своєрідності кожного йти в будучину, у світ майбутнього.

В. ЕШКІЛЕВ.
Учитель середньої школи № 18 м. Івано-Франківська.

«Советский педагог» — орган парткома, ректората, профсоюзних комітетів і комітета ЛКСМУ Івано-Франківського державного педагогічного інституту імені В. Стефаніка. Газета виходить на українському мові.

Газета виходить один раз на тиждень — у вівторок. Формат — 0,5 друкарського аркуша газети «Правда». Адреса: 284000, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57. Телефони: 96-4-73, 96-4-41. Редактор І. ГАВРИЛОВИЧ.

Івано-Франківська обласна друкарня управління у справах видавництва і поліграфії обласному. м. Івано-Франківськ, вул. Чалюса, 78.

Зам. 929.

Тираж 2000.